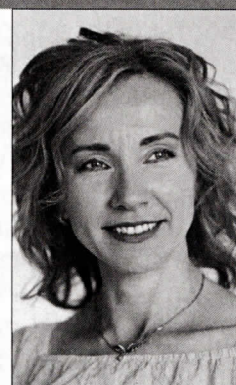

Наталля Карнейчук

Галоўны бібліятэкар
Нацыянальнай
бібліятэкі Беларусі

Вольга Какшынская

Галоўны бібліятэкар
Нацыянальнай
бібліятэкі Беларусі

У ЦЭНТРЫ ЎВАГІ ПЕРАМОЖЦЫ XXXII РЭСПУБЛІКАНСКАГА КОНКУРСУ «БІБЛІЯТЭКА – АСЯРОДАК НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ»

7 мая 2024 г. у Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі ў анлайн-рэжыме былі падведзены вынікі XXXII Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры» за 2023 год.

Конкурс праводзіцца штогод сярод публічных бібліятэк краіны ў два этапы (абласны і рэспубліканскі) па чатырох намінацыях: «За пошукавую і даследчую працу», «За значны ўклад у выхаваўчую работу з падростаючым пакаленнем», «За падтрымку і развіццё чытання», «За навацыі ў галіне бібліятэчнай справы». Спачатку пераможцаў вызначылі ў абласных бібліятэках, дзяржаўнай установе «Цэнтралізаваная сістэма дзяржаўных публічных бібліятэк г. Мінска» і толькі пасля конкурсных работ ацаніла прафесійнае журы.

Адпаведна з загадам Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь ад 10 красавіка 2024 г. № 75 «Аб зацвярджэнні складу журы XXXII Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры» ў яго традыцыйна ўвайшлі прадстаўнікі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, На-

цыянальнай бібліятэкі Беларусі, абласных бібліятэк, цэнтралізаваных сістэм публічных і дзіцячых бібліятэк г. Мінска.

У конкурсе прынялі ўдзел 39 публічных бібліятэк: 15 цэнтральных бібліятэк і 24 бібліятэкі-філіялы.

На гэты раз толькі Гродзенская вобласць прадставіла на конкурс 8 работ, як патрабавала інструкцыя. Таму пажадана, каб іншыя рэгіёны краіны прымалі больш актыўны ўдзел у конкурсе, што, безумоўна, будзе садзейнічаць актывізацыі патэнцыялу бібліятэк у справе адраджэння нацыянальнай культуры, гісторыі, літаратуры, мовы, фальклорна-этнаграфічнай спадчыны.

Бібліятэкамі-канкурсантамі была шырока прадстаўлена патрыятычная тэматыка. Асаблівую цікавасць у журы выклікалі конкурсныя работы, прысвечаныя падзеям Вялікай Айчыннай вайны, гісторыі краіны.

У кожнай намінацыі матэрыялы ўтрымлівалі змястоўныя і якасныя распрацоўкі, якія адказвалі сучасным патрабаванням і з'яўляліся дадатковым інструментам для

Табліца. Колькасць бібліятэк – удзельніц XXXII Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры»

Вобласць	Усяго работ	Намінацыя							
		за значны ўклад у выхаваўчую работу з падростаючым пакаленнем		за навацыі ў галіне бібліятэчнай справы		за пошукавую і даследчую працу		за падтрымку і развіццё чытання	
		ГБ, РБ*	Г/п, СБ**	ГБ, РБ	Г/п, СБ	ГБ, РБ	Г/п, СБ	ГБ, РБ	Г/п, СБ
Брэсцкая	5	1	1	1		1		1	
Віцебская	5		1			1	1	1	1
Гомельская	7	1	1	1	1	1	1	1	1
Гродзенская	8	1	1	1	1	1	1	1	1
Магілёўская	6	1		1	1	1	1		1
Мінская	7	1	1	1		1	1	1	1
г. Мінск	1	1							
УСЯГО	39	6	5	5	3	6	5	4	5

* Гарадская бібліятэка, раённая бібліятэка.

** Гарпасялковая, сельская бібліятэка.

II а выніках конкурсу

выкарыстання не толькі ў выхаваўчым працэсе, але і ў адукацыйным. Усе конкурсныя работы былі аформлены ў розных тэхніках дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва.

Вызначэнне пераможцаў XXXII Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры» адбывалася з дапамогай пісьмовага галасавання членаў журы. Кожнаму неабходна было запоўніць ліст апытання і вызначыць пераможцаў сярод бібліятэк, размешчаных у горадзе, і бібліятэк, размешчаных у пасёлках гарадскога тыпу, сельскіх населеных пунктах (першае, другое і трэцяе месцы), і адзначыць бібліятэкі да заахвочвання. У мэтах атрымання аб'ектыўнай адзнакі члены журы не ацэньвалі матэрыялы сваёй вобласці. Выбар пераможцы вызначаўся праз вылічэнне сярэдняга арыфметычнага.

Па выніках конкурсу дыпламамі першай, другой і трэцяй ступеней была адзначана 21 публічная бібліятэка. Пераможцы атрымаюць узнагароды адпаведна з загадам Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь ад 25 мая 2024 г. № 100 «Аб выніках XXXII Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры». Бібліятэкі-дыпламанты першай, другой і трэцяй ступеней атрымаюць грашовыя прэміі ў памерах 50, 40 і 30 базавых велічынь адпаведна.

Паведамім пра асноўныя дасягненні бібліятэк-пераможцаў, якія атрымалі дыпламы першай ступені ў кожнай намінацыі.

Найбольшая колькасць работ была прадстаўлена ў дзвюх намінацыях – «За значны ўклад у выхаваўчую работу з падростаючым пакаленнем» і «За пошукавую і даследчую працу» – 11 работ.

Першае месца сярод гарадскіх і раённых бібліятэк у намінацыі «За значны ўклад у выхаваўчую работу з падростаючым пакаленнем» заняла *дзяржаўная ўстанова культуры «Іўеўская раённая бібліятэка» Гродзенскай вобласці* за грамадзянска-патрыятычнае выхаванне падростаючага пакалення і рэалізацыю праекта «Беларускі чацвер» (2021–2023). Работа ў межах праекта ладзілася па асобных накірунках (цыклах): «Фальклорная мазаіка» (2021), «Мы малюем Беларусь!» (2022) і «НеВядомая беларуская літаратура» (2023) з выкарыстаннем інтэрактыўных форм і метадаў работы.

Станоўчым вынікам рэалізацыі праекта стала цікавасць дзяцей і падлеткаў да пазнання вялікай і малой радзімы, нацыянальнай літаратуры, гісторыі і культуры. На падставе распрацаваных матэрыялаў былі створаны электронныя інфармацыйныя рэсурсы «Беларускі чацвер. Мы малюем Беларусь!» і «Беларускі чацвер. НеВядомая беларуская

літаратура!», якія прадстаўлены на сайце бібліятэкі.

Сярод бібліятэк, якія размешчаны ў сельскай мясцовасці, адзначана *Чурлёнская сельская інтэграваная бібліятэка дзяржаўнай установы культуры «Вілейская раённая цэнтральная бібліятэка імя Ганны Новік» Мінскай вобласці* за комплексную працу з дзецьмі і падлеткамі ў рамках рэалізацыі культурна-этнаграфічнага праекта «Кросны» (2021–2023). Праект прадугледжваў стварэнне ў бібліятэцы цэнтра лакальнай культуры, дзе сабрана інфармацыя па гісторыі мясцовасці, калгаса і ўстаноў. У межах праекта ладзіліся абрадныя мерапрыемствы, кулінарныя падарожжы па родным краі, паход за лекавымі травамі, урокі ткацкага майстэрства і г. д.

За час існавання праекта бібліятэкарамі сабраны і аформлены шэраг краязнаўчых папак: «Гісторыя Чурлёнскай зямлі», «Гісторыя Чурлёнскай школы», «Мясцовы фальклор» і інш.

У намінацыі «За пошукавую і даследчую працу» першае месца атрымала *Ляхавіцкая цэнтральная раённая бібліятэка імя Янкі Купалы дзяржаўнай установы культуры «Ляхавіцкая раённая цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма» Брэсцкай вобласці* за рэалізацыю і стварэнне электроннай БД «Зямля яднае і ўзбагачае: гісторыя сельскіх гаспадарак Ляхавіччыны». Рэсурс змяшчае інфармацыю аб калгасах, што існавалі на тэрыторыі Ляхавіцкага раёна ў час БССР і аб сучасным стане сельскай гаспадаркі: назвах калгасаў, іх месцазнаходжанні, датах заснавання, аб'яднання і закрыцця, аб кіраўніках і ўдзельніках калгасаў, іх дасягненнях.

База даных складаецца з некалькіх раздзелаў: «Гісторыя», «Калгасы», «Персоналіі», «Кіраўнікі», «Сучаснасць»; распрацаваны тры віртуальныя турыстычныя маршруты. Матэрыял размешчаны на сайце Ляхавіцкай раённай цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы і з'яўляецца важным інструментам для вывучэння гісторыі БССР і разумення ролі калгасаў у жыцці краіны.

Сярод бібліятэк, якія размешчаны ў сельскай мясцовасці, вылучана *Астрынская гарпасялковая бібліятэка дзяржаўнай установы культуры «Шчучынская раённая бібліятэка імя Цёткі» Гродзенскай вобласці* за рэалізацыю праекта «Экспедыцыя памяці» (2022–2023) па зборы матэрыялаў пра генацыд беларускага народа на тэрыторыі Астрынскага сельскага савета, стварэнне інтэрактыўнай карты «Взгляд в историю Острино» і віртуальнай Кнігі памяці «І зноў памяць вяртаецца да вайны». Бібліятэкар збірала інфармацыю ў розных відах і фарматах: рукапісныя

ўспаміны ветэранаў, відэаўспаміны, копіі дакументаў з сямейных архіваў: фатаграфіі, дзённікі, лісты, паштоўкі, артыкулы з газет, узнагародныя пасведчанні і г. д. Унікальныя па сваім змесце матэрыялы пастаянна запатрабаваны настаўнікамі, краязнаўцамі, вучнямі, мясцовымі жыхарамі.

У намінацыю «За падтрымку і развіццё чытання» бібліятэкамі было даслана 9 работ.

Першае месца сярод гарадскіх і раённых бібліятэк прысуджана *дзяржаўнай установе культуры «Навагрудская раённая бібліятэка» Гродзенскай вобласці* за папулярнызацыю кнігі і чытання з дапамогай серыі культурных дыялогаў, якія прайшлі ў межах асветніцкага праекта «Вялікія кнігі – Вялікія справы». Мэтай культурных дыялогаў стала папулярнызацыя дасягненняў Навагрудскага раёна ў спалучэнні з адметнымі выданнямі сацыяльна значнай літаратуры Беларусі. Кожнае мерапрыемства ўключала дыялог з запрашэннем людзей і прэзентацыю кніг з аглядам літаратуры па пэўных кірунках дзейнасці, справа якіх мела вялікае значэнне для развіцця раёна, вобласці, грамадства ў цэлым.

На сустрэчах культурных дыялогаў збіралася мазаіка для вялікага пано (Навагрудскі «Букет Міру») у выглядзе кветак і значных падзей, у выніку чаго атрымалася сімвалічнае адлюстраванне прафесійнай дзейнасці навагрудчан.

Сярод бібліятэк, якія размешчаны ў сельскай мясцовасці, лепшай прызнана *Махаўская сельская бібліятэка дзяржаўнай установы культуры «Магілёўская раённая сетка публічных бібліятэк» Магілёўскай вобласці* за рэалізацыю доўгатэрміновага літаратурна-творчага праекта «Бабуліна казка на падушках», мэтай якога з’яўляецца знаёмства дзяцей малодшага школьнага ўзросту з традыцыямі беларускага народа праз музейныя экспанаты, рэканструкцыі абрадаў, найлепшыя ўзоры класічнай і сучаснай дзіцячай літаратуры на беларускай мове, а таксама за рэалізацыю праекта па патрыятычным выхаванні падростаючага пакалення, папулярнызацыю краязнаўчых ведаў «Здесь мой край. Здесь я живу», рэалізацыя якога ажыццяўляецца ў цесным супрацоўніцтве з Махаўскай сярэдняй школай.

У намінацыі «За навацыі ў галіне бібліятэчнай справы» на разгляд журы было даслана 8 работ.

На першае месца сярод гарадскіх і раённых бібліятэк намінавана *дзяржаўная ўстанова культуры «Салігорская раённая цэнтральная бібліятэка» Мінскай вобласці* за стварэнне і рэалізацыю патрыятычнага праекта «Сиреневый код Солигорска», выкарыс-

танне інавацыйных форм работы: сацыял-эстафет, краязнаўчых батлаў, інтэрактыўных гульняў, анлайн-урокаў. Праект накіраваны на фарміраванне ў падростаючага пакалення пачуцця любві да Радзімы, адказнасці за лёс краіны, далучэнне да гістарычных, культурных і маральных каштоўнасцей, традыцый свайго народа, захаванне памяці аб земляках, ветэранах Вялікай Айчыннай вайны [1, с. 6].

Упершыню быў распрацаваны сацыяльна-пазнавальны аўдыятур «Приглашаем в DREVOград!», які ўтрымлівае цікавыя і ўнікальныя матэрыялы, захапляльныя гісторыі аб кожнай расліне, аўтарскія фота.

Сярод бібліятэк, якія размешчаны ў сельскай мясцовасці, выклікала найбольшую цікавасць у журы і стала пераможцам *Адэльская сельская бібліятэка – цэнтр краязнаўства і турызму дзяржаўнай установы культуры «Гродзенскі раённы культурна-інфармацыйны цэнтр» Гродзенскай вобласці* за пашырэнне турыстычнай прывабнасці мясцовасці, доступ насельніцтва і гасцей аграгарадка да інфармацыйных рэсурсаў з выкарыстаннем традыцыйных і найноўшых бібліятэчна-інфармацыйных тэхналогій у межах краязнаўчага праекта «Ад вытокаў у будычыню»; стварэнне віртуальнай інтэрактыўнай карты «Мястэчка, якое было горадам. Падарожжа па аграгарадку Адэльск» – структураванага інфармацыйнага комплексу мясцовых матэрыялаў, якія дазваляюць забяспечыць арганізацыйнае, інфармацыйнае суправаджэнне мерапрыемстваў; адкрыццё музейнага пакоя драўляных музычных інструментаў, агульная колькасць якіх складае больш за 130 экспанатаў.

Конкурс завершаны, вылучаны лепшыя публічныя бібліятэкі Рэспублікі Беларусь у справе развіцця нацыянальнай культуры, прапаганды яе здабыткаў, збіранні і распаўсюджванні фальклорна-этнаграфічнай спадчыны. Пачаўся адлік часу для набыцця новага прафесійнага вопыту, каштоўных напрацовак да XXXIII Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры».

ЛІТАРАТУРА

1. **Вавилова, Е.** Через веточку сирени рассказали о войне... Из опыта работы патриотического проекта «Сиреневый код Солигорска» / Екатерина Вавилова // Бібліятэчны свет. – 2023. – № 4. – С. 6–10.

Summary

The article summarizes the XXXII Republican contest “Library is space national culture”.

У ЦЭНТРЫ ЎВАГІ ПЕРАМОЖЦЫ XXXII РЭСПУБЛІКАНСКАГА КОНКУРСУ «БІБЛІЯТЭКА – АСЯРОДАК НАЦЫЯНАЛЬнай КУЛЬТУРЫ»

Журы XXXII Рэспубліканскага конкурсу
«Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры». Фота В. Бандарчук

Астрынская гарпасялковая
бібліятэка Гродзенскай
вобласці.
Фота В. Бандарчук

Адэльская сельская бібліятэка –
цэнтр краязнаўства і турызму
Гродзенскай вобласці.
Фота В. Бандарчук

Махаўская сельская
бібліятэка Магілёўскай
вобласці.
Фота В. Бандарчук

Ляхавіцкая цэнтральная
раённая бібліятэка імя Янкі Купалы
Брэсцкай вобласці.
Фота В. Бандарчук

Чурлёнская сельская
інтэграваная бібліятэка
Мінскай вобласці.
Фота В. Бандарчук

Іўеўская раённая бібліятэка
Гродзенскай вобласці.
Фота В. Бандарчук